

LA RECEPCIÓ CATALANA DE ROSALÍA DE CASTRO
Isidor Cònsul

Carme Hermida Gulías, Rosalía de Castro na prensa barcelonesa (1863-1899).
Edicións do Patronato. Padrón, 1994.

Com a seqüela i corol.lari, ahora, de les febres del romanticisme, diverses cultures nacionals, peces singulars del complex mosaic que és Europa, començaren a prendre consciència del valor patrimonial de la pròpia hisenda i apostaren per una recuperació literària que, en alguns casos, feia segles que es mantenia poc activa. Rodaven els anys del segon terç del segle XIX i mentre bona part de les literatures de la "mitteleuropa" escalfaven motors per primer cop a recer de l'embranchida romàntica, unes altres com ara les lletres catalanes, les gallegues o les occitanes encarnaven en viu el mite de l'au fènix, renaixien d'unes cendres que fumejaven i bastien un pont d'enllaç amb els millors tombants d'una tradició literària que, en el passat, havia assolit referents i fites certament brillants. Des d'aquesta perspectiva, és ben clar el paral.lelisme que es pot establir entre la Renaixença Catalana, "O Rexurdimento Galego" i els moments daurats del felibritge occità. I el paral.lelisme encara s'intensifica per la singularitat que darrera de cada moviment hi aparegués, en la segona meitat del XIX, la potència d'una figura literària indiscutible, de les que per elles mateixes justifiquen tota una literatura: Jacint Verdaguer (1845-1902), Rosalía de Castro (1837-1885) i Frederic Mistral (1830-1914), respectivament.

En el volum Rosalía de Castro na prensa barcelonesa (1863-1899), l'estudiosa gallega Carme Hermida Gulías s'encara a l'eix d'aquesta època i fa un seguiment de la recepció que tingueren a Catalunya els moviments de la renaixença literària i regionalista gallega en general i de l'obra de Rosalía de Castro, en particular. El seu treball neix d'espigolar en publicacions catalanes del tipus "Lo Gay Saber", "La Ilustració Catalana" i "La Renaixensa",

al costat d'altres que sortien en castellà a Barcelona ("La Ilustración", "La Ilustración Ibérica" i "La España Regional"), amb la voluntat, però, d'esdevenir portaveus de les llavors anomenades reivindicacions regionalistes dins de l'Estat espanyol. I si cal jutjar per les dades que tragina Carme Hermida, hom s'adona de les traces d'una sensibilitat creixent, a Catalunya, per la nova literatura gallega i prou afinada, d'altra banda, a l'hora de discernir, ponderar i traduir l'obra de la seva representant més exquisida, Rosalía de Castro. Això, a desgrat del detall que Cantares gallegos (1863) trigués cinc anys a trobar ressò en la premsa barcelonina i fins al 1868 no se n'ocupés, en un parell d'articles, F. Pelagi Briz a "Lo Gay Saber". Més puntual, en canvi, fou la recepció de Follas novas (1880), saludades el mateix any de la publicació per J. Franquesa i Gomis, a "La Ilustració Catalana". A un altre nivell caldria situar la relació epistolar entre Milà i Fontanals i Manuel Murguía, marit de Rosalía de Castro, les referències que dedicà Víctor Balaguer a la poeta en el discurs d'entrada a la "Real Academia de la Lengua" i el poema que, el 1891, va compondre en la seva memòria "Lo Gayter del Llobregat". En aquells mateixos anys, diverses revistes publicaren mostres traduïdes al català de la seva poesia i el 1885, amb motiu de la seva mort, Antònia Opisso dedicà a Rosalía de Castro una sentida i notable semblança, que sortí a "La Ilustración Ibérica".

Ara bé, tot i la galeria d'il·lustres que s'han esmentat, la perla potser més fina del volum és un breu assaig de literatura comparada d'un anònim redactor de "La España Regional". Es tracta d'una nota de 1888, tres anys després de la mort de l'escriptora, que en presenta l'obra deixant clar que la literatura gallega d'aquest segle ha despertat amb els melangiosos i apassionats versos de Rosalía de Castro. Tot seguit passa a comentar la primera composició de Cantares gallegos -la coneguda Adios ríos, adios fontes- i estableix un paral·lelisme sintètic i singular: afirma que el poema té en la literatura gallega la mateixa importància i funció de l'oda "La Pàtria", de

Bonaventura Carles Aribau, dins de la literatura catalana: ambas se parecen por su asunto, el "Adios ríos" de la de Castro corresponde al "Adeu siau turons" de Aribau, y en ambas además se refleja el carácter respectivo de estos dos pueblos catalán y gallego.

Un llibre, doncs, dels que juguen a favor d'escampar el coneixement necessari i la comprensió mútua entre les diferents literatures de l'Estat.

Isidor Cònsul